

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A lelki válságról.

Ezt a kifejezést gyakran halljuk ma szónokaink ajakáról, összejöveteleken, konferenciákon.

Arról azonban, hogy mi hát voltaképpen az a lelkiválság, honnan jött, hová visz — tisztelet a kivételeknek —, keveset gondolkozunk.

Amennyire egy szerény cikk kerete engedi, megpróbálom ez alkalommal nézeteimet, fel fogásomat leírni.

Az a lelki válság, amely ma együtt jár a gazdasági válsággal, eredetét nézve, néhány évtizedes multra vezethető vissza. Nézetem szerint, onnét ered, mert az élet könyvének, a Bibliának igéit, eszméit, igazságait nagyon sok esetben helytelenül fogjuk fel és plántáljuk át az állami és társadalmi élet talajába.

Az élet könyve, amint tudjuk jól, ó- és új-testamentumból áll. S vannak korszakok, amikor a bibliának csak egyik alkotórészét vesszük tekintetbe az állami s társadalmi élet vezérei.

Holott ezen a téren is tekintettel kellene lennünk a kiegyensúlyozottság lényegére.

Az ó-testamentom kemény, szigorú parancsokat, törvényeket szab. Az új-szövetség ellenben a szeretet megható, elragadó hangjain beszél velünk.

S valljuk meg csak őszintén, hogy mi az utóbbi évtizedekben, a szeretet erényének túlságos hangsúlyozása mellett, sok mindent alkottunk, amiről elődeink álmodni sem merészeltek. Annnyira, hogy egy szép napon azt vetjük észre, hogy a puritán érzés, felfogás, az éltető erő, lélek szerepe helyett; eszmévé, álomképpé finomodott soraink között.

Nézzük meg csak a saját életünket, a ma élő lelkészi családok életét.

Az egyszerű, kendőben járó papnék szerege pár évtizeddel ezelőtt eltűnt soraink közül. Persze azt annak idején észre sem vettük, hogy ezzel a semminek látszó ténnyel, a modern idők szele a puritán szellemből egy jókora részt, darabot elsodort tőlünk.

Ma is fülemben cseng ifjúkoromból, házasságom idejéből, édesatyámnak ez a beszéde: Fiam! mi régi falusi papok, elvettünk egy „négynyüstös egyszerű, dolgozni szerető leányzót.” De ma már, tudom jól, nem lehet. Ha tanácsomat elfogadnád, kinevetnének. Csináld, amit tudsz!.....

S így volt ez, pár évtizeddel ezelőtt mindenütt. Jöttek a modern idők. S eltűntek jó részt soraink közül a régi parókiák védő szellemei, angyalai, a csekély igényű, szorgalmas papnék, akiknek idejében itt-ott birtokot szereztek tiszteletes uraimék. S lettek a hazának, az egyháznak erős oszlopaivá.

Ha jól tanultak a lelkipásztorok gyermekei, haladtak előre, a tudományos pályán. Ha nem, akkor mentek mesterségre, vagy lettek gazdálkodó, földművelő emberek.

Ez az egyszerű, bölcs, pátriarkális szellem azonban felvette a néhai nevet. Fel ám! De nemcsak a parókiákon, hanem minden valamire való polgári hajlékban. Mert ne felejtsük el hogy hiába kicsinylik le némelyek a templom nevelő hatását, a kultúra mindig onnét sugárzik szét messze tájakra az Istenházból s annak környékéről.

Tessék csak átolvasni a régi Pesti Prot. Lapban, a múlt század hetvenes éveiből, néhai Szeremley Sámuelnek egyik cikkét, az alföldi főgimnáziumok szaporítása alkalmából. Hiszen jó megfigyelő, élesszemű emberek már akkor hangsúlyozták, hogy a közel jövőben nem lesz képes annyi sok diplomás embernek kenyeret adni.

Dehát ki törődött abban az időben is, egyik-másik pennaforogató ember fejtegetéseivel? Hiszen a próféták, azért próféták a legtöbb esetben, hogy senkise' hallgasson rájuk. Ment tehát tovább minden a maga útján. A szeretet és a kultúra nevében végeztük a magunk dolgát tovább.

A világháború után pedig, a saját fajtánk iránt érzett hatalmas fellángolásunkban, az ó-testamentum sokak előtt egyenest ellenszenves lett.

El is jutottunk aztán lassanként oda, ahol jelenleg vagyunk.

Nincsen pénz, nincsen megtakarítás seholsem. Nincsen munka. Gazdáink, civiseink jó százaléka nyakig úszik az adósságban. Az öngyilkosok száma a fővárosban és vidéken — fájdalom — némelyik napon kitesz annyit, mint a nemrégien lezajlott világháború egyik-másik kisebb ütközetében a halottak száma.

— Hát csak nincsen pénz, nem fizet senki sem — hangzik mindenfelől a szomorú megállapítás.

Dehát honnét is lenne pénz!? Hol van az egyszerűségnek, a munkának, a lemondásnak, a takarékoságnak, a puritán szellemnek a jutalma!? Ha egyszer a hatóságoknak joga van a már esetleg megtakarított összegnek, pénznek, földnek évi hozamát adó, járulék alakjában teljesen igénybevenni, akkor ne csodálkozzunk azon, hogy a dolgok idáig fejlődtek.

A lelki válság és a gazdasági válság, a legtöbb esetben ikertestvérek.

Dehát hol itt az orvosság? — kérdik jogosan, sokak.

Az élet könyvében, az ó- és új-szövetség lapjain. Nem azt mondom én itt, hogy legyünk szívtelenek, könyörtelenek, cinikusak a világgal, az emberekkel szemben. De arra föltétlenül vigyázzunk, hogy a magyar kultúra fejlődésének útjain az ó-szövetség szelleme is érvényesülést nyerjen. Hiszen a mi néhai jó, öreg Károlyi Gáspárunk nemcsak az új-szövetséget, hanem az ó-szövetséget is kezébe adta áldottemlékü elődeinknek.

Legyünk jó keresztyének, Krisztus követői! De arra vigyázzunk, hogy a szeretet elvének markánsabb kidomborítása, megvalósítása, egyházunk, nemzetünk testén az „elfinomodás, az enerváltság” káros tüneteit ne vonja maga után.

Atyáink, elődeink puritán szellemét próbáljuk valami módon visszaköltöztetni a parókiák falai közé, a templom tőszomszédságába. Próbáljuk ezt szépen, barátsággal, egyetértéssel megbeszélni lapjainkban, összefüggéseinkben.

S ne higgyük el azt, amiről — fájdalom — ma már egyik-másik tudósnak címzett, pennaforogató felebarátunk itten-ottan cikkeket ír, miszerint a kapitalizmus csődbe került.

Ezeknek a jó uraknak — bocsánatot kérek — nincsen igazságuk. A kapitalizmus végleges csődbe nem kerülhet soha, amíg emberek élnek a földön. Beteges tünetek mutatkozhatnak ugyan a kapitalizmus testén is, de végleges csődről ezen a téren nem beszélhetünk.

Pénzügyi válság volt már, mint tudjuk, a napoleoni hadjáratok után. Még pedig több, mint egy félszázadra kiható erővel. A mi akkor élő elődeinknek azonban az volt a szerencsájük, hogy még akkor romlatlanabb volt a közszellem. Kevesebb volt a nyomda. Nem voltak

még írógépek s nem lehetett szellemi téren annyi sok bolondgombát kitermelni.

Csak menjünk, haladjunk mi elődeink útján. A puritán szellemet próbáljuk ismét trónjára ültetni. Mert ha nem, akkor idegen kezek, hatalmak fognak arra bennünket rákényszeríteni. Ami nemcsak hogy nem kívánatos, de szégyenletes is lenne reánk nézve.

Pál apostol életében — amint a Bibliából olvassuk — sokszor szerepelnek a római vitézek.

Már egyszer — fájdalom — nekünk is volt szerencsénk a római vitézek állítólagos utódaihoz.

Holmi hamis theóriákat, a mai lelki- és gazdasági válsággal kapcsolatban, ne tegyünk magunkévá!

Érzés- és gondolatvilágunkat ne engedjük annyira kifinomodni, hogy eláveltaknak mondjuk a régebbi magyar protestáns világ nagy, dicső eszméit.

Egyszerűség, takarékoság, istenfélelem, becsületesség s munkaszeretet nélkül sem államot, sem egyházat, huzamosabb ideig fenntartani nem lehet.

S ha vannak égető kérdéseink, amelyeknek megoldása nélkül nem boldogulhatunk, azokat oldjuk meg önmagunk, mert örök igazság marad nemcsak egyesekre, de népekre, nemzetekre nézve is: Mindenki a saját szerencséjének a kovácsa.

Baráth Imre.

A theologiai képzési idő öt évre emelése a református theol. akadémiákon.

A református theologiai tanárok Sárospatakon 1933 február 3—4-én tartott országos konferenciájának előterjesztése a magyarországi református egyház egyetemes konventjéhez.¹

Főtiszteletű és Nagyméltóságú Egyetemes Konvent!

A theologiai tanárok a folyó 1933. évben, február 3—4-én Sárospatakon tartották szokásos évi konferenciájukat. Tanácskozásuknak ismét tárgyát képezte a lelkészképzés és lelkésznevelés ügye, a magyar református egyháznak minden időben rendkívüli súlyú és fontosságú, a világháború utáni évek során pedig mérhetetlen jelentőségében újra felismert és megnyugtató megoldásra váró kérdése.

A konferencia tudja és kifejezésre juttatja, hogy a nehézségek szörnyű idejét éli magyar református egyházunk. Íjesztő mérvű az anyagi

¹ Nemi megrövidítéssel adjuk ezt a nagyfontosságú iratot s kérjük laptársainkat a vele való minél behatóbb foglalkozásra. Ezt a kérdést nem lehet csak adminisztratív úton elintézni, e körül *közvéleménynek* kell kialakulnia. Nem elég békételenkedni lelkészképzésünk jelenlegi állapotával és színvonalával. Meg kell fogni a dolog végét és tenni kell valamit. Ennél fontosabb és sürgősebb ügye egyházunknak nincsen.

nyomor; szinte legyőzhetetlen rémként fenyeget. Borzalmas átalakulások mennek körülötünk végbe. Alapjaiban rendültek meg az élet gerendázatai. A nagy nemzeti szerencsétlenség mélyében vergődő országunkban is a gazdasági válságon kívül a társadalmi, világnézeti és erkölcsi válság világszerte kiütőköző tünetei szintén megdöbbentő arányokban bontakoznak ki.

De vallást teszünk róla, hogy Isten a válság Ura. Istenünk Krisztusban és az evangéliumban megváltást adott. És éppen a felelősség az evangéliummal szemben kényszerít a szólásra, minden fennforgó nehézség közt a lelkészképzés és lelkésznevelés újabb, gyökeresebb rendezése gondolatának felvetésére.

Egyetemes egyházunk az utolsó tanterv-reformot mindjárt a világháború befejezése és a nemzeti konszolidáció megerősödése után, 1924-ben hajtotta végre. Ennek eredménye a ma érvényben levő tanterv: A magyarországi református egyház theologiai akadémiáinak tanulmányi, nevelési és vizsgálati rendje.

Az új tanterv több ponton lényeges haladást jelent az előző tantervvel szemben. De bármilyen változást és haladást jelent is az 1924. évi tantervreform, minden jogos követelményt nem elégített ki. S most, amikor a theol. tanárok országos konferenciája ismét felvetette Sárospatakon a theologiai tantervreform kérdését, bármilyen kevésbé látszik is református egyházunk általános helyzete alkalmasnak gyökeres reform megindítására, a theologiai tanárok konferenciája abban a véleményben van, hogy az évek során át tapasztalt elméleti és gyakorlati képzés meggyarapodott és feltétlenül kielégülést váró követelményeivel szemben többé nem szabad tanácskozni testtel és vérrel és a gyökeres megoldás útját kell választani. Azért a theologiai tanárok országos konferenciája azzal a tiszteletteljes előterjesztéssel járul a Főtiszteletű és Nagyméltóságú Egyetemes Konvent elé, hogy Egyetemes Konventünk foglaljon állást elvileg a theologiai képzési időnek négy évről öt évre felemelése mellett s bizza meg a theologiai tanárok országos konferenciáját, hogy a theologiai tanulmányi rendtartást az öt évre felemelt képzési időnek megfelelőleg dolgozza ki.

A theologiai tanárok konferenciája mély tisztelettel terjeszti az Egyetemes Konvent elé véleményének rövid indoklását.

Az ötéves theologiai tanfolyamot indokolja:

I. A teljes, elméleti s gyakorlati kiképzés kiszélesedett körének felismerése és az ezáltal feltárult parancsoló szükségnek való engedelmesség.

II. A mai túlterhelés, a tantárgyak és tanórák magas száma és a speciális theologiai képzés feltűnő rövid ideje.

III. A verseny és színvonalartartás a r. kath. lelkészképzéssel és más életpályák képzési idejének keresztülvitt, vagy tervbevett rendezésével.

IV. A theologus infláció által nyújtott törteneti és lélektani pillanat.

I.

Az ötévfolyamú theologiai képzéssel nem egyoldalúan a tudományos képzés színvonalát akarja biztosítani a theologiai tanári konferencia és nem egyoldalúan annak a népszerű jelszónak hódol, amely a tudományos theologiai képzéssel szemben a gyakorlati képzés jelentőségét hangsúlyoztatja. A képzésnek minden ízében, az ú. n. elméleti tantárgyakkal is gyakorlatinak kell lenni. Nem választjuk külön az elméleti és gyakorlati kiképzést. Nem akarjuk, hogy a theologia l'art pour l'art, elszigetelt és az élettől idegen tudomány legyen. Ha elfogadjuk, hogy a gyakorlati theol. szak a theologiai diszciplínák koronája, akkor az, mint az egyház gyakorlati élettevékenységének elmélete olyan mértékben tanítassék, hogy a világháború után felfokozott vallási és egyházi igényeknek megfelelően. Ez megköveteli, hogy a valláspedagógiai, a nagy liturgiai mozgalmak irodalma idején a liturgika, az igehirdetés páratlan jelentősége új kidomborításának korában a homiletika, továbbá a lelki gondozás, kybernetika, egyházi szociológia, a külmiszió és a belmiszió és a valláspsychologia eddigi kevés óraszámú helyzetükből, hamupipőke szerepükből kimozdítottassanak és jelentőségükhöz mért szerephez jussanak a lelkészképzésben. A gyakorlati theológiára négyes irányú tevékenység kielégítése vár. 1. Az egyéb theologiai tudományok által nyújtott anyagot felhasználja s az egyház élettevékenységének hajtó erejévé teszi. 2. A Krisztus királyságáért folytatandó harcba minden irányban kiképzett világnézettel bocsát ki. 3. A Szentírás olyan vonatkozású, gondos és elmélyült áttanulmányozását nyújtja, hogy a képzett lelképásztor minden égető szociális és individuális bajra és szükségre könnyen megadhassa a kielégítő feleletet. 4. Az egyház élettevékenységét oda tudja fordítani a gyülekezeten belül és kívül minden vágyódó, kereső és gyötrődő lélek megsegítésére.

E szükségletek kielégítésére nem elegendes az eddigi keret, mert az elméleti órák és a tudomány problémáiba bevezető munka mellett szükség van a gyakorlati mintaórák, vallásórák, vasárnapi iskola vezetése, ifjúsági egyesületi munka stb. az eddiginél fokozottabb, sőt az eddigit messze felülmúló ismertetésére, tartására és gyakoroltatására.

Mind tudományos, mind gyakorlati téren további kihasználatlan területek vannak még mindig a theologiai képzés előtt. Hymnológiai, egyházzenei és egyházművészeti téren tömördek a kutatni való. A gyakorlati egyházi sajtó, gyakorlati apologetika, a szekták ismerete és az ellenük folytatandó harc stb. újabb és újabb ismeret- és képzés-anyagot szolgáltatnak és újabb szükségletek kielégítésére kényszerítik a lelkészképzést.

(Folytatása következik.)

Beregi sérelmek.

A normálisabb, mondjuk: régi jó idők választási küzdelmei a választással rendszerint befejeződtek, mert az egyházpoltikai pártok az adott helyzetben nyugodtan tudomásulvették a tényleges erőviszonyok kialakulását. Ezekben az időkben az egyházi választásoknál nagyobb küzdelemről szó sem lehetett, mert ha itt-ott elő is fordultak kisebb személyi ellentétek: az ilyen természetű mozzanatokról a kívül álló közönség rendszerint tudomást sem szerzett, mert az egyházi funkcionáriusok gondosan ügyeltek arra, hogy papi palástjukat és közéleti szereplésüket kieleződött választási harc prédájává ne tegyék.

Éppen egyházi érdekek nézőszögéből eléggé sajnálatos jelenség, hogy egyházunk harcosabb tagjai ezeket a nagyon is fontos szempontokat sokszor teljesen figyelmen kívül hagyják. Ezt kell látnom most, amikor a beregi egyházmegyei választásokkal kapcsolatban — akár hatalmi kérdések, akár más, kicsinyes sérelmek miatt — egyesek részéről olyan harc indult meg, mely ugyan a már lezárt eredményt egyáltalán nem befolyásolhatja, de végeredményében ez a hadakozás már eddig is sok olyan fájdalmas sebet ütött és még fog ütni, melyek miatt nem is annyira a személyesen érdekeltek, mint a sokkal fontosabb egyházi érdekek fognak súlyos és jóvá nem tehető erkölcsi kárt szenvedni.

Adminisztratív természetű egyházi ügyekkel soha közelebbről nem foglalkoztam, de valamikor igen szorgalmas templombajáró voltam és az volt a naív feltevésem, hogy a prédikációk keretében hangoztatott krisztusi szeretet és megbocsátás az azt hirdetők nyilvános szereplésében is megnyilvánul s éppen ezért kínosan lepott meg e tiszteltreméltó Lap 11. számában Csatóry Jenő nagytiszteletű úr „sérelemei”-nek igen éles formában történt felsorakoztatása, mert magasröptű közleménye a nem kívánatosan kiszélesített vitába már kívülálló, harmadik személyeket is belevon.

Vásárosnamény nagyon kis község és miután az egyházmegyei választások kérdése az itteni református ügyvédek közül közelebbről csak kettőnket érdekel, ügyvédtársam pedig az ügyészi teendőket már évek óta közmegelegedésre végzi: az egyházmegyei ügyészségre törtető ügyvéd személyében kénytelen vagyok az ismeretlenség homályából kilépni és a történetekért az ódiomot nyugodt lélekkel vállalni.

Ha „sáskajárásként éhségemet csillapítandó” tényleg bebarangoltam volna az egész Bereg megyét: nyugodtan vállalhattam volna érte a felelősséget — mert még az ilyen természetűnek jelzett „éhségcsillapító” korteskedésért is csak saját lelkiismeretemmel számolok —, de a szónoki bírák s némi elismerő babérok kedvéért a nagytiszteletű úr olyan éles megvilágításba állítja szereplésem, olyan izzó gyűlölet hangját üti meg cikkében, hogy kény-

telen vagyok szereplésemmel közelebbről is foglalkozni.

Végtelenül sajnálom, ha a választások körüli végtelenül szerény természetű tevékenedésem megzavarta a nagytiszteletű úr és a presbitériuma közötti jó viszonyt, de ha ez a jó viszony azonos volt az „anya és gyermeke” közötti meleg szeretettel és megértéssel: nem tudom megérteni, hogy hogyan tudta azt kívülálló harmadik személy azonnal megszüntetni. Egy éveken keresztül ápolt belső szeretetet nem lehet könnyű szerrel eltemetni és nagyon szomorú lenne, ha a hívek, illetőleg presbitérium ragaszkodása olyan labilis alapokon nyugodnék, hogy egy járásbírói szolga és egy ambícióktól túlfűtött ügyvéd az egész drága építményt közbelépésével halomra tudja dönteni.

A következményekből ítélve, abban a feltevésben vagyok, hogy az eddig fennállott jó viszonynak alapját éppen az képezte, hogy a presbitérium mindig fenntartás nélkül magáévá tette a nagytiszteletű úr álláspontját és ha ez ebben az esetben meg nem történt s a presbitérium a nagytiszteletű úr más irányban leköötött ígérete ellenére egy nagyon fontos személyi kérdésben önálló véleményének adott kifejezést: ebből még távolról sem következik, hogy ez álláspont tervszerű bűjtogatás eredménye, vagy azzal a presbitérium a lelkes személye iránti bizalmatlanságnak akart volna kifejezést adni.

Súlyos hibának tartom, ha a gyülekezet szellemi vezére presztizs-kérdést csinál abból, hogy gyülekezete még személyi kérdésekben is mindig az általa jelzett irányban haladjon és véleményét minden fenntartás nélkül magáévá tegye, mert akkor elfeledkezik arról, hogy a mi egyházi szervezetünk részint a „zsinat-presbitéri” elvre, részint a teljes lelki szabadságra van felépítve és Kálvin szellemében a lelkipásztornak nem elnyomni, hanem fejleszteni kell a szabadgondolatot és tisztelnie kell annak minden megnyilvánulását.

Ne ítélj, hogy ne ítéltesél. Ha a nagytiszteletű úr a most lezajlott választásoknál soha el nem járt volna, vagy szót nem emelt volna valamelyik jelölt érdekében: talán inkább lenne joga az ily természetű kritikához, de mikor a harccá fejlesztett választási mozgalomban tevékeny részt vett s véleményét más gyülekezet tagjainak a felkeresésével is érvényesíteni óhajtott: nem gondolt-e arra, hogy ez nála sokkal kirívóbb és inkább ad megjegyzésekre, feltevésekre okot, mintha abban olyan vett részt, kit hivatali állása ilyen irányban ilyesmire nem kötelez és akit csak a tárgyilagos bírálat, egyéni értékelés és köz-szempontok vezettek.

Rosszul informálták nagytiszteletű urat, mert én csak ezekre a szempontokra voltam tekintettel; egyéni ambícióim nem voltak és nincsenek; egész nagymérvű tevékenységem arra irányult, hogy községében — ahol hiva-

talos ügyben többször dolgom akad — pontosan három ismerősöm előtt, az esperesi tisztség betöltésével kapcsolatban kifejezést adtam azon felfogásomnak, hogy e tisztségre kiváló képzettségével, ragyogó képességeivel és agilitásával az a jelölt alkalmas — aki tényleg, minden meg nem engedett beavatkozás nélkül — meg is kapta a szavazatok nagy többségét.

Ez volt az a bizonyos „éhséget csillapító sáskajárás“, mely nagyon gyorsan zajlott le, viszont az azóta eltelt nagyon hosszú idő, három hónap, mely alatt még a szavazatok sem bontattak fel, a bizonytalanság és utólagos csatározás éppen elegendő volt ahhoz, hogy az egyház belső életét teljesen feldulja.

Az egyéni ambícióval kapcsolatban csak annyit: én már kijelentettem azok előtt, kik ilyen irányban érdeklődtek nálam, hogy nekem semmiféle tisztség tekintetében nincsenek terveim s hagyjanak ki engem minden ilyen természetű kombinációból, amint nyilatkozatot tettem arra is, hogy a jelenlegi ügyész kezében nagyon jó helyen látom az egyházmegye jogi ügyeinek irányítását és semmi szükség sincs e téren személyi változásra. Ezt most megismétlem.

Végül nem tudom elhallgatni azon véleményemet, hogy nagytiszteletű urat nagyon téves szempontok vezetik, amikor csattogó korbáccsal dolgozó erős kezét óhajtana az egyházi élet irányításánál, mert nem szabad elfeledkeznie arról, hogy érvényben levő egyházi szervezetünk szerint úgy az esperes, mint a lelkész csak primus inter pares s amint nagyon bajosan tudom a korbácsot a krisztusi szeretetet hirdetők kezében elképzelni, épügy nem tudom elhinni, hogy a mi sokat szenvedett, becsületes és dolgozó magyar népünk hajlandó legyen az ilyen kezét eltűrni, ha még korbács helyett néha simogatással is szolgál.

Sokat lehetne még ezzel a hatalmi kérdéssel foglalkozni, de nem óhajtom az amúgy is kimélyült vitát tovább élezni. Mint egyszerű református hívő, csak arra hívom fel a nagytiszteletű úr figyelmét, hogy senki sem árt jobban egyháznak, mint aki kiélezett személyi harcot provokálva, meg akarja tépázni paptársai palástját, mert bizonyára elhiszi nekem, hogy ha sárral dobálok meg valakit: ebből a sárból néhány szemér mindig visszahull reám is és úgy a hívek, mint az egyházon kívül állók nagyon különös véleményt fognak alkotni, ha látják, hogy egy, egyáltalán nem nagy horderejű kérdésben a lelkek vezetésére és felvilágosítására hivatott pásztorok milyen stílusban kezelik egymást.

Részemről befejezettnek tekintem az egész ügyet. Nagyon sajnálom, hogy éppen az általam igen nagyrabecsült Csatóry Jenő nagyt. úrral kerültem — akaratlanul — összeütközésbe, de hiszem, be fogja látni, hogy igazgaltalan volt. Azért arra kérem, tegyen félre minden személyes szempontot, szüntessen meg

minden ellenségeskedést s a megértés szellemében ellenfelének is keztenyujtva, dolgozzanak továbbra is egyházunk üdvén. Béke velünk.

Vásárosnamény.

Dr. Seeberg Béla,
ügyvéd.

Református községekben minden község-házán készülő okmányra árvabélyeget! Egy-két fillérből hegyre várat így építhetünk.

HALOTTAINK

Özv. Harsányi Sándorné szül. Szigethi Vass Margit, életének 88. évében, 62 évi boldog házasság és 7 évi csendes özvegység után, 1933 április hó 6-án meghalt. Holttestét Debrecenben, a Nagytemplomban, április hó 8-án délelőtt 10 órakor tartott imádság után Túrkevébe szállítják, hol a templomban április 8-án délután 2 órakor tartandó gyászszertartás után helyezik el a férje mellé. Halálát nyolc gyermeke, köztük Harsányi Pál esperes, sok unoka, dédunoka, az egész Túrkeve és sok jó ismerőse, tisztelője gyászolja. Áldott legyen a nemes matróna emlékezete.

KÜLÖNFÉLÉK

Forgács Gyula sárospataki lelkész, a belmisszió lelkes munkását a Skót Misszióban újonnan szervezett magyar intézeti lelkészi állásra meghívták. A meghívást elfogadta és állását folyó hó 1-én el is foglalta. Ünnepeles beiktatása pedig április 23-án lesz a Skót Misszióban, melyet Szabó Imre budapesti esperes és dr. Hugh Mackintosh a skót református egyház moderátora végeznek.

A balmazújvárosi német református egyházban a vallásos-estélyek az egész tél folyamán rendszeresen megtartottak, vasárnap d. u. 6 órakor. A hívek lankadatlan buzgósággal látogatták az estélyeket. Az estélyeket Dr. Molnár Béla az egyház lelkésze rendezte és vezette. Bibliamagyarázatokat is leginkább ő maga tartott. Kósa Béla a magyar egyház v. t. lelkésze két ízben működött közre bibliamagyarázattal. A német református egyház volt felekezeti tanítói noha a múlt évben községi lettek, az egész idő alatt lelkes buzgósággal működtek közre felolvasásokkal és előadások rendezésével: Sándor Károly, Pincés Imre, Balla István tanítók. A bezáró vallásos-estélyt ápr. 2-án tartották a Kosuth-kör nagy termében, melyet a német eredetű, de jó magyar lelkű egyház hívei szorongásig megtöltöttek. Az estélyt dr. Molnár Béla lelkész imádsága és bibliamagyarázata vezette be. A kezdő- és záró-énekeket karban énekeltek a gyermekek Pincés Imre községi tanító, kántor betanításával és vezetésével. A nehéz

anyagi viszonyokkal küzdő német egyház csak névben német még egyelőre, de lélekben és hitben magyar. A szektárisok kivetették rá hálójukat, de az órállók és a pásztor ébren vannak. Vigyáznak. *Kósa Béla.*

A kollégiumi Kántus, a református gimnázium zene- és énekkara április 1—2. napjain délután ötórától kezdettel a gimnázium tornatermében nagyon szép és nívós hangversenyt rendezett. Előadást dr. Erdős Károly egyetemi tanár és vitéz dr. Bessenyei Lajos gimnáziumi igazgató tartottak.

Mustármag. A szamosújlaki kis gyülekezet vezetősége reményteljes kézzel ültette el nemrég a Leányegyesület mustármagját. A mag nemcsak kikelt, hanem hamarosan meghozta a nemes tettek szép gyümölcsét. A Leányegyesület tagjai imádkozó Máriák és szorgalmatoskodó Márták. Programjuk: Ora et labora! A lányok szép példája szuggéráló és nemesítő hatással van az egész gyülekezetre. Kezük nemcsak buzgó imádságra kulcsolódik össze szépen, hanem a munka szerszámaikat is boldogan forgatja. Munkájuk eredményét dicsérte a folyó hó 2-án rendezett kézimunka-kiállítás. Öröm és gyönyörűség volt nézni, hogy egyszerű kezek — igaz, hogy áldott kéz irányítása mellett —, mily bámulatra méltóan szépet alkottak. A szép alkotásokra tündöklő koronát két leány nemes cselekedete tett, azáltal, hogy munkájuk zsenigéjét, a kiállítás díszét az Úr asztalára ajándékozták terítőnek. Mind a kettő szegény leány, de gazdag szegény: Bíró Róza és Bakó Ilona. Örömtűz égett minden szívben a kiállítás napján. Örültek az égből az angyalok és öröm járta át annak szívét is, aki ilyen áldozatokban gyönyörködik. Egyedül Istené a dicsőség! Mégis illő a tiszteletadás pálmáját meghajtani a kis gyülekezet nagy tiszteletben és szeretetben álló tiszteletes asszonya előtt, akinek jóságos lelke, szerető szíve, irányító áldott keze cselekedte Isten segítségével, hogy a szépreményű mustármag elvettessék, virágozzék és gyümölcsözzék.

Érdekes házbér. Belegen, Somogy megyében, egyik buzgó református ember szép szobát bocsátott a református ifjúsági munka rendelkezésére s amikor megkérdezték, mi házbért fizetnek érte, azt felelte: „Józan, hazafias, keresztény magaviseletet kívánok érte.”

A Károli Gáspár Református Irodalmi Társaság kiadványainak első kötete gyanánt megjelent *Vásárhelyi János*: „A család élete” című könyve. Vallásos estélyeken való felolvasásra, vagy sorozatos megbeszélésen való felhasználásra alkalmas elmélkedések és fejtegetések vannak benne, bibliai elmélyedéssel, de a mindennapi élet égető problémáit is feltáró éleslátással érintve társadalmi életünk szívének, a családnak nagy kérdéseit. A keresztény családi élet válsága, a családalapítás, a házastársak egymásközti kapcsolata, a szülők és gyermekek

viszonya, a gyermektelen házasságok, nagyszülők helyzete, a válás kérdése nyerne alapos megvilágítást a könyvben, mely komoly nyeresége egyházi építő irodalmunknak. Ára Magyarországon 1 P60 fillér. Megrendelhető a Studium könyvkereskedésben (Múzeum-körút 21.), a Bethlen-könyvesboltban (Kálvin-tér 8.), vagy a Szilveszter-könyvkereskedésben. (Hermina-út 37.)

Nélkülözhetetlen ifjúsági vezetők számára az „Ébresztő” ifjúsági vezetők lapja, mely minden héten ifjúsági összejövetelekre részletes programot, ünnepélyekre párbeszédet, jeleket közöl. Félévi előfizetési díja 2 P. Megrendelhető a KIE Szövetségénél. Budapest, Horánszky-u. 26.

A „Magyar Ifjúság” a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek havi lapja. Frázisok kerülésével keresi a mai zürzavaros élet és Krisztus közti kapcsolatot. Társadalmi, szépirodalmi, kulturális és technikai cikkei minden életrelvő fiatal embert, valamint ifjúsági vezetőt érdekelhetnek. Megrendelhető 2.40 P-ért egy évre a KIE Szövetségénél, Budapest, VIII., Horánszky-u. 26.

Újra üzembe helyezik a KIE Szövetség és a budapesti KIE turista szállóit. Napi szállásdíja 50 fillér. Igénylés előre bejelentendő egy levelezőlapon a KIE Szövetségénél, Budapest, VIII., Horánszky-u. 26.

Tizenkét evangélikus Ifjúsági Egyesület épít magának házat az ifjúság közreműködésével Dunántúlon. Ez is egy nagy bizonyosság, hogy ma is lehet és kell dolgozni és alkotni.

Új Széchenyi tanulmány jelent meg László Dezső erdélyi lelkész tollából. „Akarom tisztán lássatok” a címe ennek a nagyjelentőségű munkának, amely a Soli Deo Gloria Szövetségben kapható, IX., Üllői-út 25., I. Ára előjegyzésben 1.50 pengő.

Új Magyarság címmel a fiatal, aktív magyar kálvinizmus folyóirata hódította meg egy félesztendő alatt a kálvinista intelligenciát. Megjelenik minden hó 1-én, előfizetési díja Budapest, IX., Üllői-út 25., I. Csekkszámra 41,381. Márciusi számában foglalkozik: a Nemzet halottjával, a Törek-ítélettel a „Szentjobb” imádsásával kapcsolatban; „Mérlegen” címmel a magyarélet mélységeiben járó súlyos kérdéseivel foglalkozik, Hitler és Róma kézfogása, az ifjúsági egység kérdése, a szlovenszko-i magyar fiatalság átcsoportosulása, Telepítés-település, A munka, irodalmi és film-szemle, kiállítás, kritika, Magunk revíziója címen a Filozoptereket teszi mérlegre s végül a Második méröld... címen a Csend rovat. Munkatársak: Incze Gábor dr., Pap Béla, Végh Jenő, Máthé Elek, Főnyad Dezső, Kiss Sándor, Narancsik Imre, Gyökössi Endre, Főnyad Ernő, Mórnicz Miklós, Főnyadné, Onodi Magda, Harsányi István dr., Várady Lajos, Szabó Imre és Zeitler Rudolf.

Ha biztosítani akarja helyét már most érdeklődjék a Soli Deo Gloria Szövetség főiskolás fiú- és középiskolás fiú internátusa iránt. — A prospektusból meggyőződhetik, hogy a legolcsóbb református internátus. Érdeklődők a következő címre írjanak: Budapest IX, Üllői-út 25., I. Minden felvilágosítás díjtalan és kötelezettség nélkül való.

Segédlelkész cserélni óhajt. Fizetése havi 30 pengő és teljes úri ellátás. Cserélni óhajtó levélben közölje szándékát Szerkesztőségel.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

1020—1933. szám.

Körlevél

a kebelbeli nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak a rozsfogyasztás emelése és búzával való takarékoskodás, illetve a búza külföldi értékesítésének előmozdítása tárgyában kiadott felhívását szözszerinti másolatban tudomásulvétel és támogatás kérésével közlöm:

„Az ország kenyérfogyasztóihoz!”

A nyár folyamán fellépett rozsdá- és aszálykárok következtében ezévi búzatermésünk 5 millió q-val maradt alatta az átlagos évi búzatermésünknek. Az ideai búzatermésünk emellett még a búzaszem fejlődésében is aránylag nagy területen visszamaradt, úgyhogy — sajnos — búzánk egy tekintélyes része alacsony hektolitersúlyú és a kivitelre alkalmatlan minőségű lett.

Rozsból viszont az ideai terméseredmény meghaladta a normális évek átlagos termését, úgyhogy rozsból kb. 2—2½ millió kiviteli feleslegünk van. A rozsnak azonban külföldi értékesítése igen nehéz, mert a külföldi rozstermés is általában jó volt. Ennek következtében mindenkinek hazafias kötelessége, hogy rozsfelhasználásunk belföldön való értékesítését a nagyobb rozsfogyasztás útján előmozdítsa, mert ezáltal a felszabaduló és a belföldi szükséglettel szemben feleslegként jelentkező búzamennyiségeket képesek leszünk külföldön értékesíteni.

Köztudomású, hogy az ország anyagi nehézségeinek egyik legfőbb okozója az, hogy idegen valutákban szűkölködünk. A nekünk multhatatlanul szükséges külföldi pénzt (valutát) csak kivitelből szerezhetjük meg magunknak s így minden alkalmat meg kell ragadnunk, hogy kivitelünket fokozhassuk.

A magyar búza iránt a környező államokban, de a távolabbi külföldön is állandó kereslet mutatkozik, azonban az ideai kevés búzatermésünk következtében csak úgy exportálhatunk

számottevő mennyiségeket búzából és búzalisztból, ha búzatermésünk egy részét megvonjuk magunktól és a megtakarított mennyiséget a külföldön amúgy is nehezen értékesíthető rozsmennyiségekkel pótoljuk. Ezáltal felszabadul egy tekintélyes mennyiségű búza, melyet külföldre kiszállíthatunk és az ország külföldi fizetési eszközeit szaporíthatjuk.

A kenyérfogyasztás céljaira a normálisnál nagyobb mennyiségű rozsfogyasztása nem jelent a fogyasztó közönségre semmiféle áldozatot, mert hisz köztudomású, hogy a rozskenyér íze kellemes, eltarthatósága is nagyobb, mint a búzakenyéré és még az öreg kenyér is jóízűen fogyasztható. A fele rozsz-, fele búzalisztból készült kenyér hosszabb állás után sem szárad ki, tehát élvezhető marad s ezért gazdaságosabb, mint a tiszta búzalisztból készült kenyér; nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a rozsliszt felhasználása esetében a burgonyát a kenyérsütésnél mellőzni kell, mert különben a kenyér könnyen nyúlóssá és élvezhetetlenné válik.

A tiszta rozsz- vagy fele rozsz-, fele búzakenyér fogyasztása egészségügyi szempontból is előnyös, nem is szólva arról, hogy a háztartásban megtakarítást is jelent. Ettől eltekintve, a rozstáplálóértéke, a test meleg- és munkaerőtermelése szempontjából majdnem teljesen egyenlő a búzáéval, ezenfelül pedig tudományos megállapítás szerint vitaminokban gazdag élelmiszer. A rozsfogyasztás élettani hatása tekintetében végzett kísérletek azt a megállapítást eredményezték, hogy míg a búza inkább hizlaló hatású, addig a rozsfogyasztása az életerő és különösen a temperamentum fokozását mozditja elő.

Közgazdasági kérdésekben igazi eredményt csak akkor lehet elérni, ha a nemzet egységesen áll a vezetők háta mögött és a vezetők jószándékú törekvését megértéssel és az ország nagy érdekeinek szem előtt tartásával támogatja.

Az ország hazafiasan gondolkozó lakossága bizonyára a rozsz iránti nagyobb kereslettel lehetővé fogja tenni egy tekintélyesebb mennyiségű búza kivitelét és ennek a célnak az elérése érdekében nem lesz szükség egy kötelező rozskeverés elrendelésére.

M. kir. Földművelésügyi Minisztérium.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1933 április 4.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: Baráth Imre: A lelki válságról. — A theologiai képzési idő öt évre emelése a református theol. akadémiákon. — Dr. Seeberg Béla: Beregi sérelmek. — Különlék. — Hivatalos értesítés: Körlevél.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntöde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE 1933
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-odények,
zsír-bödönök, dísznöjlő-képek, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső: Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
Czeglédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza 2.50

MEGJELENT:

Dr. szentpéteri Kun Béla: Magyar református egyházalkotmány . . . . . P 1-60
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . —.30
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—

Kesztyűsné Balogh Margit:

Az Úr zsámolyánál. Ara: P 3.—

Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
Révész Imre: Kálvin élete . . . . . —.80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—

Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20

Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—

Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—

Dr. Török István: A Barthetaologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50

— Barth Károly teológiájának kezdetei 3.—

Varga József: Korálkönyv . . . . . 6.—

Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . . . 7.—

Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét. (Prédikációk) . . . . . 5.—

Vincze Károly: Istennek angyalai . . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.